

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vasárhelyt, hova egy lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartási cikkek stb. intézendők.

Nyilvántartási cikkek soronként 10 kr-ért közöltnék.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr
Fél évre . . . 3 frt — kr
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr
Külföldre 1 évre 8 frt — kr
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár.
Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítanak.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyeg-díj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

Az első fölösleg.

Wekerle pénzügyminiszter fényes sikert szerzett expozéjával a Szapáry-kormány. A mi oly hosszú ideig majdnem lehetetlen-ségnek látszott, s a mit két évtizeden át a magyar pénzügyi politika legfontosabb föladataként állított oda a közvélemény: az ma valóság, szerencsés kézzel, ritka hivatottsággal és odaadó szorgalommal megoldott kérdés.

A magyar állami háztartásban helyre van állítva az egyensúly. Nincs előirányzott hiány, melynek nagyságát eddigelé növelte a tényleges eredmény. Künn vagyunk az örvényből, mely még nem oly régen elnyeléssel fenyegette pénzügyeinket. Az

1891-ik évi költségvetés, melyet a pénzügyminiszter beterjesztett, 4040 frt fölösleggel zárul.

Nem ezen összegben, mely a magyar államháztartás óriási főösszegéhez képest elenyésző csekély, rejlik rendkívüli jelentősége Wekerle expozéjának. De rejlik abban, hogy állami kiadásaink és bevételeink végre egyensúlyozzák egymást oly előirányzatban, mely a legszigorubb realitást megtámaszthatlan talapzatán nyugszik.

A pénzügyminiszteri bűvészmesterség, mely a számokkal takargatni tudja a budget achillesi sarkát, Wekerlénak nem kényere. Ez az előirányzat nem a tetszetősen csoportosított számoknak az a kártyavára, melyet halomra dönt a pénzügyi kezelés eredménye. Nem az optimizmus csenevész szülötte, hanem az a realitás, mely gondosan mérlegelt és lelkiismeretesen számot adott magának minden egyes tételről.

Ebben van fontossága ezen expozénak. Tudjuk, hogy cél tudatos akarát, erős kéz és kimagasló szakavatottság vezérlik Magyarországi pénzügyeit, és hogy az utról, melyre ráértünk, nem fogunk lesodortatni. Legalább addig nem, míg általunk eltávolíthatlan események nem zavarják meg a magyar pénzügyminiszter czirkulusait.

Se néhány ezer forintnyi fölösleg — az első, melylyel magyar pénzügyminiszter dicsekedhetik — oly költségvetésnél áll elő, melyben a rendes kiadások 11.750.432 frttal, az összes kiadások pedig 13.189.050 frttal magasabbak a f. évre megállapítottnál. Valóban oly eredmény, melyre nemcsak a pénzügyminiszter, de sokkal inkább az ország is büszke lehet, mely a pénzügyi hinárból való kibontakozás

érdekében meg tudja adni és megadja a kormány az eszközöket arra, hogy a hatalmas arányban növekedett kiadásokat fedezze a bevételekből. Mert 369.004.543 forint kiadással szemben 369.008.583 forint bevételt mutat föl az előirányzat mérlege. Oly összeg, mely fényesen tanuskodik a világ előtt a magyar nemzet áldozatkészségéről és képességéről.

Kétségtelen tehát, hogy Wekerle expozéjának nemcsak hazánkban, hanem azon kívül is nagy hatása lesz. A nemzet úgy üdvözlí, mint egy szebb pénzügyi és közgazdasági jövő biztató hajnalpirját. Hosszu idő óta most látja végre, hogy valóban nagylelkű áldozatkészségének megvan az általánosan óhajtott eredménye; hogy a nagy terhek, melyeket elvállalt, nem hozatnak hiába.

Mindenekelőtt pedig az az örömdetes Wekerle expozéjában, hogy a kormány — mint szavaiból kitűnik — nem tekinti pénzügyi törekvései befejező pontjának az államháztartásunkban elért egyensúlyt. Igen helyesen hangsúlyozta, hogy az csak határhő, mely arra int, hogy ezentúl még szorosabb kötelesek és még nagyobb föladatak várokoznak reánk politikai működésünk terén. Mindenekelőtt az, hogy ezen egyensúly minden körülmények között biztosíttassék és megővassék. Azután az a nagy és hálás föladat, hogy „az elért egyensúlyt s a pénzügyi rendezést közgazdasági érdekeink rendszeres, tervszerű és lehető gyors ápolása“ által kell biztosítanunk, s hogy ugyanezen célból reformálni kell korszerűen egész adminisztrációjukat.

Elengedhetlen föladatak csakugyan, ha azt akarjuk, hogy az elért javulás tartós legyen

A „Székelyföld“ tárczája.

A nihilisták áldozata.

Vig novella.

— Németből. —
(Folytatás.)

III.

A sütőmester háza, mely a közelgő házasság reményében boldogságban uszott, Berlin egyik modern negyedében állott.

A sütőt Fischernek hívták. Életrevaló ember volt, ki több pénzt adott ki, mint a menüit bevett, különösen az utóbbi időben, melyben a szerencsés házasság fejében előre jól élt. Ő özvegy ember volt; Lotti volt egyetlen gyermeke.

Lotti annyiban hasonlított apjához, hogy ép oly könnyelmű volt, mint ő. Fürtjei oly szőkék voltak, mint atyja süteményei; termete mint egy öziké, szeme csupa tűz, ajaka tiszta bíbor, orra kevésbé pisze, de ez épen illet neki.

Azon időben, melyben a vőlegényt a mostoha sors oly kemény próbára tette, Lotti szobájában tartózkodott. Ott nem volt terített asztal; náluk változó időben ebédelték, 11 és 4 óra között; mert Lotti ugyancsak fogyasztá a szomszédos cukrászda édességeit, miért is ebédre ritkán gondolt, atyja pedig akkor jött haza ebédre, midőn azt a korcsmai élet épen engedte.

Lotti nem volt egyedül; egy nyulánk, ugyan-csak szőke leány segített neki az ablakon kinézni.

Mintán a nézegetésbe belefáradtak, leültek, hogy közösen dolgozzanak. De nem a Lotti kelen-gyén dolgoztak; ezt, tekintettel a financiaiális viszonyokra, a bankár már rég megrendelte; hanem álarcos-kosztümöt készítettek.

— Mily szép kozákkapitány leszesz ma este, Emma! — kezdé Lotti a beszédet.

Emma félretette munkáját és kivett egy skatulyából egy bozontos, sötétbarna bajuszt és orra alá tartá.

— Nem vagyok-e valódi kozák? — kérdé. — Nézd csak, kozáksapkát és kancsukát is szereztem.

— De hát miért hoztad ezeket a tárgyakat?

— Hát elteledd, hogy atyád első legénye, Oranoff Iván, megígérte, hogy meg fogja mondani, hogy talál-e a kosztümöm? Én hát mindent ide hoztam.

— Emlékszem már.

— Mint orosz, bizonyosan Iván mondhatja meg első sorban, hogy milyen kozák vagyok.

— Talán azt hiszed, hogy Iván kozák származású? — kérdé Lotti.

— Épen nem. Ugy veszem észre, érdeklődöl Iván iránt, sőt tán féltékeny is vagy.

— Eszem ágában sincs.

E pillanatban léptek zaja hallszott a lépcsőről.

— Jön Iván — mondák egyszerre.

— Megtréfálok — mondá Lotti, és még mielőtt barátja ellenvetést tett volna, már a fején volt a kozáksapka, arcán a bajusz, kezében a kancsuka.

Kopogtattak az ajtón.

— Tessék!

Egy csinos fiatal ember lépett be. Iván volt. Emma nevetve, Lotti katonásan szalutálva fogadta.

— Hogy tetszem önnek mint kozák? — kérdé Lotti.

— Mi oroszok nem szoktunk mindig úgy feladni, a mint érzünk — volt a válasz.

— De én határozott ítéletet akarok hallani.

— Nos, hát tetszik, de szeretném, ha . . .

— Ugyan hagyjunk fel a komédiával, különben nem készül el a kosztümöm — mondá Emma. — Üljön le, Iván ur, nézze a munkánkat és mondjon ítéletet fölötte.

Iván jó módú orosz családból származott és állásához képest elég finom műveltséggel bírt. Leült tehát a leányok mellé és elmondott mindent, a mit csak a kozák ruházatról tud. Hogy a siker a bálban annál biztosabb legyen, még néhány orosz szóra és kifejezésre is kezdé taníttatni Emmát. Csakhogy ez már nehezen ment.

— Ön sugának elmeletne Emmával a bálba — mondá Lotti.

— Szívesen, csak engedje meg a kisasszony, hogy elkísérjem.

— Ugyan hogyné engedné meg! Bátyja ugyanis olyan unalmas ember, a ki a bouffetten huzza meg magát.

Az alku hamar megvolt. De hát Lottinak is el kellene jönnie. Csak ne volna olyan féltékeny ez

és hogy a nemzeti jóllét — minden adóképes-ségnek alapja — előmozdittassék.

A pénzügyminiszter természetesen nem terjeszkedhetett ki exopozíójában a kormány ezen általános programjában foglalt feladatok részletezésére, de elősorolta azokat, melyek a pénzügyi tárca körébe tartoznak. Elénk helyesléssel fogadta a ház azon kijelentését, hogy a magas pénztári készletek lehetővé teszik és már tették is neki, hogy 28 millió forinttal nagyobb összeget bocsásson a budapesti pénzpiac segélyére. E pénztári készletek még növekedni fognak, s akkor azok egy részét magasabban kamatozó állami kölcsöneink törlesztésére, esetleg apasztására lehet fordítani. Tényleg a 21 millió forintba rugó kincstári utalványokból a miniszter 7 millió forintot már be is vont. Állami szükségleteink fedezésére hitelműveletekkel tehát a miniszter nem akar élni a közelebbi jövőben, eltekintve a regále-kötvények kibocsátásától.

Azt az önértékes szót, hogy kölcsönt nem akar igénybe venni a kormány, mert szükségleteinket nem hitelünk igénybevételével, hanem saját jövedelmeinkből kell fedeznünk, magyar pénzügyminisztertől ily határozottan még nem hallotta a világ. Ez mutatja legkélatásabban azt a nagy fordulatot, mely pénzügyeinkben beállott és melyért a pénzügyminiszter és vele az egész kormány kiérdemelték a közvélemény osztatlan elismerését.

Uj törvényjavaslatok. A kereskedelmi miniszter hír szerint az őszi ülésszak alatt s valószínűleg közvetlenül a budget-vita után kétipari törvényjavaslatot fog a képviselőház elé terjeszteni. Az egyik az ipari üzemeknél alkalmazott munkások betegsegélyzéséről szól, — mely törvényjavaslat kötelezőleg mondja ki minden munkás, tanonc és napszamos biztosítását betegség esetére, — megállapítva egyúttal a befizetendő járulékokat s ezek ellenében a szolgáltatmányok minimumát; a másik törvényjavaslat az iparfelügyelők szervezéséről szól, mely végleg fogja szervezni ezen ipari tekintetben oly fontos intézményt. — A kereskedelmi miniszteriumban most a közszállítások ügyének rendezése áll tárgyalás alatt, mely ügyben a miniszter szabályzatot dolgoztatott ki. A tárgy legközelebb a minisztertanácsban fog tárgyalatni.

A képviselőház munkaprogramja A képviselőház közoktatásügyi bizottságának legutóbb tartott ülésén az a megállapodás történt, hogy a képviselőház október 27-ki összejutása után egy-két napra a bizottság tárgyalni fogja előbb a kisdédóvásról szóló törvényjavaslatot, ennek befejezése után pedig a közoktatás állapotáról szóló s még csak ezután benyújtandó miniszteri jelentést veszi tárgyalás alá. A munkaterv szerint a ház a kisdédóvásról szóló törvényjavaslatot illetőleg a

bizottságnak erre vonatkozó jelentését a jövő évi költségvetés letárgyalása után, a közoktatás állapotáról szóló jelentést pedig a jövő évi közoktatásügyi budgettel egyidejűleg fogja tárgyalás alá venni.

Kossuth Lajos az aradi ünnepről. A Gazetta Piemontese egyik szerkesztője meglátogatta Kossuth Lajost, hogy az aradi ünnepről beszéljen vele. Kossuth meglehetősen tartózkodva nyilatkozott az olasz hírlapíró előtt. Elmondta neki az aradi tizenhárom vértanu történetét, aztán így szólt: „Hogy Ausztria megengedte a magyaroknak hazafias érzelmeik kifejezését, az oly történeti tény, melynek a jövődre nézve meglesznek a maga következményei.” Azután nekihevílvé parafrázi-szotta a bibliát: hogy Magyarország a leányzó, a ki nem halt meg, csak aludt és most feltámad. — Kossuth említette látogatójának, hogy Arad törvényhatóságának levele, mely meghívta a vértanúk szobrának leleplezésére, könyvekre indította őt. Mondta azt is, hogy az ünnepen legalább hal-lani fogják hangját a fonográf révén, ha már testben nem lehet ott. — A Gazetta Piemontese tudósítója szerint Kossuth egészsége kitűnő.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház okt. 3-iki ülésén a választások után, melyek során Almásy Géza háznagynak választott, több bizottságba új tagok választottak.

Szapáry gróf miniszterelnök megadta a választ Gullner és Ugron interpellációira a német nyelv ügyében. A miniszterelnök közlé, hogy sem szóval, sem írásban nem adott ki rendeletet, hogy ezután az osztrák hatóságokkal németül történjék a levelezés. 1867 óta az a gyakorlat dívik, hogy a reciprocitás és paritás elve szerint is levelezünk az osztrák hatóságokkal és miniszteriumokkal magyarul, azok viszont német nyelven írnak Magyarországra. Van azonban kivételen eset, mikor a felek érdekében sürgős természeti ügyekben nem lévén kíváncs, hogy ezek fordítások eszközzése által több kézen menjenek át, a magyar miniszterektől az osztrák miniszterhez német nyelvű átirat megy. A kabinet-irodához szintén rend szerint az állam hivatalos nyelven mennek a fölterjesztések s magyarul is intéztetnek el, német fordítások is mellékeltetnek ugyan, de ezek kezelési mellékletek, melyek alá sem íratnak. A mi az Ugron által említett sürgönyt illeti, az sikkasztás útján kerülhetett illetéktelen kezekbe. A büntetőtörvény 327. §-a alapján ez ügyben a bűnvádi eljárás meg fog indítani. Egyébiránt a sürgöny nem tartható hivatalos jellegűnek, mert hivatalos kezelésben, iktatásban nem részesült; különben is osztrák területen, hol magyar távirótisztok nincsenek, egy magyar szövegű sürgöny elferdítve, esonkán adathatik ki. A miniszterelnök meggyőző okai, felvilágosításai mégsem elégitették ki az interpellálókat. A ház nagy többsége azonban a két oppozíció ellenében megnyugvással vette tudomásul Szapáry választát.

Ezután Szilágyi igazságügyminiszter adott be törvényjavaslatot az Olaszországgal kötött szerződésről. Továbbá Madarász József interpellált a besztarcezi ág. ev. főgymnáziumban folyó magyarellenes tanítás iránt, mire Csáky nyomban kijelenté élénk tetszés-zaj között, hogy szoros kötelességének tartja ez ügyben a vizsgálatot elrendelni.

Még Pázmándy Dénes interpellált Jovanovics egyéves önkéntes fogvatartása, Eötvös pedig az egri eset ügyében, mire az ülés véget ért.

Október 27-éig nem lesz érdemleges ülés.

SZEMLE.

„A Crispi-estet” cím alatt az ismeretes „Hamburger Nachrichten” cikket közöl azokról a nyilatkozatokról, melyeket az olasz kormányelnök a „Figaro” egyik munkatársa, Saint-Céré (egy radikális olasz lap szerint Rosenberg) előtt tett. A cikk a többi között így szól: „Bizonyosnak látszik, hogy Crispi a „Figaro” munkatársa előtt oly módon nyilatkozott, mely bizonyítékul szolgálhat arra az állításra, hogy Crispi a hármasszövetség hasznos és szükséges volta felől nem táplálja többé egészen ugyanazokat a nézeteket, mint ennekeltette. Azonban Crispinek egyenlően erős befolyást kell gyakorolnia Olaszországnak ugy bel-, mint külügyi politikájára, és egyenlő tekintettel kell lennie mind a kettőre; és ennél fogva abba a helyzetbe juthat, hogy a fenforgó ellentéteket vagy élesebben kiemelve, vagy pedig mellőzve, s e végre tetszése szerint való eszközökkel éljen. Ilyen szempontból megítélve, Crispi nyilatkozatai másképp tűnnek föl. De a hármasszövetség Crispivel áll és bukik, s Crispinek ezért nevezetesen arra kell tekintettel lennie, hogy hivatalban maradjon. Ezt megnehezítik neki, de minden eszközhöz hozzá kell nyulnia, hogy hivatalban maradjon. Eltekintve az irredentista és franczia radikálisoktól, az ellene indított akcióknak, ugy látszik, bizonyos katolikus színezet is van.”

Nihilista-pör lesz legközelebb Péterváron. Öt nihilista van vád alatt, köztük Günzburg Mária is, ki a zürichi bomba-ügyben volt részes. Valamennyit az a Landeisen nevű orosz titkos kém csalta Oroszországba, ki a párisi szociálista pörben oly kétes szerepet játszott. Mint állítólagos buzgó terrorista, résztvett a bombákkal való kísérletben, de fölmentették, vádlott társai pedig rendőrkémnek bélyegezték. Fölmentése után Landeisen eltűnt Párisból.

a gazdag völegény, Schulze ur. Ujra kezdte tervezgetni. Schulze kilenc órákor már rendesen haza szokott menni; miért ne lehetne ma nyolczkor. Fischer ur is csak reggelenként vetődik haza; így Lotti inkognitója egészen biztos. Pedig milyen csinos török lesz ő!

A mint így tervezgetnek, hirtelen erős lármát hallanak a lépcső felől.

— Ez Schulze hangja, — mondá Lotti — el hamar a kosztümmel! — És beveté a szomszéd szobába.

— Hát én hova meneküljek? — kérdé Iván.

— Szintén a szomszéd szobába.

— De annak nincs kijárása, ott rekedek.

— Röviden végezek a völegényemmel, aztán kiszabadul a börtönéből.

Alig hogy Iván a szomszéd szobába futott, már megnyílt az ajtó és betáncorgott Schulze.

A leányok nagyot sikoltottak. Volt is okuk! Kalap és sál nélkül jött a bankár; ruhája, arca, keze, lába tele volt kenyértésztaival. Iszonyu téstacsafrangok lógtak le minden tagjáról.

Csak nagy nehezen birta magát összeszedni.

— Lottikám, drága Lottikám! — dadogá — beleestem a süfötekenőbe.

IV.

A mint a leányok a pörüljárt bankárt közelebből vizsgálták, vig hahotára fakadtak.

— És ily állapotban bejő a szobába? — mondá Lotti — ugyan menjen le, tisztíttassa meg magát a segédekkel, hiszen látja, hogy mindent bepiszkít!

— Ah, Lottikám! én semmit sem látok; tán azt hiszi, hogy kellemesnek találom ezt az állapotot?

A leányok ujra felkaczagtak. Schulze ur eltűrt mindent. Egy lépést akart előre tenni.

— Ugyan álljon meg! Vagy tönkre akarja tenni az egész szőnyeget? — kérdé Lotti — menjen, tisztíttassa meg magát.

— Hagyjon itten — kéré Schulze. — Bocsánatot kérek az alkalmatlankodásért, de nekem itt kell maradnom, egy lépést sem tehetek. Ha van szíve, hagyjon itt; terítsen valami kendőt a padozatra. Vagy csak nem akar saját kezével megölni! Nevet? Ah, nem is sejti, hogy mily nagy oka van reszketni!

— Talán azért, a miért a tekenőbe esett?

Ujra nagy hahota.

— Mi az a tekenő a másik szerencsétlenségemhez képest? — mondá a bankár siró hangon. — Halálra vagyok itélve, itt a levél, olvassák.

Ezzel kiveszi a zsebéből azt a végzeteljes iratot s átadja a leányoknak.

— Olvasd fel hangosan — mondá Lotti, átadva azt Emmának.

Emma, megtisztítván az iratot a reáakott téstától, kezdi azt érthető hangon olvasni.

— Ah! ön tehát kém és áruló! — mondá Lotti, miután a levél tartalmát végighallgatta. — Nem tételeztem fel ilyesmit. Vagyonát és pénzét is bizonyosan ilyen úton szerezte!

— Drága Lottikám! hogyan tételezhet fel ilyesmit? Meghalok inkább, mintsem hogy árulkodjam! Vagyonomat becsületes öröklés után nyertem.

— Meglehet! — folytatá Lotti — de e levél szerint tudja a forradalmárok titkait és ilyesmit képes menyasszonya előtt eltitkolni?

— Eltitkolni? Oh, Lottikám, én semmit sem titkolok el. Én nem ismerek sem nihilistákat, sem policistákat, semmit sem. És csakugyan árulónak tart engem?

— Nem tartom annak.

— Hala az égnek! És lássa, mégis üldöznek! Hallja csak! —

— Előbb nem akarok hallani, míg egy ágytakarót nem terítek alája, másként átváltoztatja az egész szobát süfötekenővé.

Ezzel a szomszéd szobába rohant.

Schulze urnak ugy tetszett, mintha valami sutogást hallana. Emma jó hangosan kezdé őt megnyugtani.

(Folytatása következik.)

Az aradi vértanu-szobor leleplezése.

Az aradi vértanu-szobor leleplezése ünnepélyéről okt. 6-iki kelettel a következőkben értesítnek bennünket:

A leleplezési ünnep alkalmából hajnal óta óriási emberáradat tolong az utcákon.

Az egyletek és társulatok a városház előtti közös gyülekező-helyről beláthatatlan menetben vonultak a templomba. A templomban az aradi műkedvelők Cherubini gyönyörűt requiemét énekeltek, mely rendkívül nagy hatást tett. A templomból a szabadságtérre vonult a menet. A szobor előtt felállított amfiteatralis szerű tribünön 3000 ember foglalt helyet, az egész teret mintegy 25 ezer ember állta körül. A szobor körül levő nagy oszlopról hatalmas fénylángok csapkodtak fel.

Mikor Munkácsy és neje, valamint Zala György a térre érkeztek, riadó éljenzés hangzott fel.

Az ünnepséget a dalárdák megható gýszdallal nyitották meg. Majd Salacz Gyula polgármester a közönség meg-megújuló éljenzései közt, hatásos beszédet mondott, a beszéd alatt lehullott a négy óriási árbocra erősített nagy vászonfal. A közönség nagy meghatottság vett erőt.

Csaknem minden szem könyekkel volt tele. Damjanich övegye folyton sirt, arczáról a fájdalom könyei perdültek alá. Munkácsyné hevesen zokogva Zalához fordult, vele kezét szorította.

Ezután Pulszky Ferencz, Atzél, Irányi, Klapka és még számosan fordultak Zalához s kézszerítással üdvözlözték a kitünő művészt. A szobormű osztatlan tetszéssel s a dicséret elismerő nyilvánításával találkozik. Nagy meghatottság közt hangzott fel ezután a szózat, melyet a közönség nagy része is énekelt.

Zala György erre lelkes beszéd kíséretében átadta a szobrot Salacz Gyula polgármesternek, ki azt Arad város nevében átvette, a kitünő művészt pedig a közönség lelkesülten megéljenezte. Majd Somló Sándor aradi színész lépett az emelvényre s Palágyi Lajos pályanyertes ódját szavalta el nagy hatással, frenetikus lelkesedést keltve.

Ezután Lukácsy Miklós tartott emlékbeszédet a tizenhárom vértanuról.

Végül a dalárda ismét elénekelte a szózatot, mire a fenséges ünnepély véget ért. Zala és Munkácsy lelkes óvációk tárgyai voltak.

A városban egyetlen katona sem volt jelen. A hangulat lelkesült volt.

T a n ú g y .

Felső népiskolánk ügye.

A kézdivásárhelyi felső népiskola gondnoksága egy kimerítő memorandumot szerkesztett, melyben tüzetesen kimutatja, hogy az iskola jelen szervezetében tovább fenn nem tartható, s hogy az polgári iskolává multhatatlanul átalakítandó. Ezen memorandumot, melynek szövegét itt közöljük, azon küldöttség fogja a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak átnyújtani, mely jelenleg a regále-ügyben Budapesten időzik. A felirat szövege ez:

Nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur!

Kegyelmes Urunk!

Áthatva ama határtalan bizalomtól, melyet Nagyméltóságu tanügyi kormányzatával szemben e hazának nemcsak tanítósága, hanem minden, a tanügy iránt melegen érző és érdeklődő fia táplál: bátorodunk Nagyméltóságu elő a következő alázatos kérelmet terjeszteni:

Kézdivásárhelyi felső népiskolánk fejlesztése és átalakítása tárgyában már évek óta igen sokszor és — fájdalom — mindig sikertelenül kérelmeztünk a magas tanügyi kormányt; míg végre legutóbbi lépésünknek megett azon örvendetes eredménye, hogy asztalos-tanmühelyt nyertünk, melynek vezetésére Nagyméltóságu f. hó 20-án kelt 41171. számú magas rendeletével Kiss Jenő nagy-roczei polg. isk. ipartanító helyezettett át iskolánkhoz.

Hálás köszönettel fogadjuk Nagyméltóságu e kegyes intézkedését és készséggel elismerjük, hogy az asztalos-tanmühely felállítása iskolánk életében haladást jelez; de egyttal azt is ószintén kimondjuk, hogy óhajtásunk az asztalos-tanmühely megnyerésével csak részben teljesült. Minket ugyanis 18 évi tapasztalat, a mióta iskolánk fennáll, arról győzött meg, hogy a felső népiskola a mi igényeinknek meg nem felel; míg vá-

rosunkban egy polgári iskola — kapcsolatban a most létesítendő asztalos-tanmühellyel — kétségkívül prosperálna. Óhajtásunk tehát az, hogy felső népiskolánk, melynek eddigi élete csak tengődés volt, mint a növényé, ha nem megfelelő talajba van ültetve, alakittassék át hat osztályu polgári iskolává.

Ezen óhajtásunk megokolására bátorodunk a legmélyebb tisztelettel felhozni a következőket:

Felső népiskolánk tanulóinak száma évről-évre rohamosan csökken. Harmad éve volt 43 a létszám, a múlt évben 32, az idén pedig már csak 19. Ha tovább is így tart, alapos az aggodalom, hogy pár év múlva az iskola tanulók hiányában önként megszünik. Vajjon mi az oka e rohamos csökkenésnek? Talán keveset és rosszul tanítanak ezen iskolában? Ellenkezőleg; az évszázó vizsgálatok eredményei eddig a legfokozottabb igényeket is kielégítették. Hol van hát a hiba?

Első sorban a megyei kir. tanfelügyelőségnek ama, különben teljesen törvényes és jogos intézkedésében, hogy a helybeli elemi iskolának, melynek az előtt csak négy osztálya volt, az V-ik és VI-ik osztályokat felállította, s egyidejűleg elrendelte, hogy felső népiskolánkba csak oly tanulók vétessenek fel, kik az elemi iskola hat osztályát elvégezték. Ezen intézkedésnek természetes következtetése az lett, hogy a helybeli elemi iskola IV-ik osztályát végzett tanulók egy része ugyanazon iskola V-ik, illetve VI-ik osztályában maradni kényszerült; legnagyobb része pedig eltávoztott 'gymnasium-, reál- vagy polgári iskolába, hol mindenütt nyitott ajtókra talált, minthogy a tanuló a nevezett iskolák bármelyikébe átélphet a törvény értelmében az elemi iskola IV-ik osztályából, csak a felső népiskolába nem. Így kiapadván a forrás, nem volt honnét meríteniünk.

Ez tehát első és közvetlen oka felső népiskolánk elnéptelenedésének. Ily körülmények között még csodálkozni lehet, hogy 19 tanuló is van iskolánkban.

A néptelenség második oka magának a felső népiskolának hibás, sőt bátran kimondjuk: tarthatatlan szervezetében keresendő. Valószínű, hogy e hibás szervezet rövid idő múlva meg is fogja sirját ázni a felső népiskolai intézménynek. Eszerencsétlen iskola növendékei mindenütt nem is vannak zárva; még onnét is, a hol pedig a más iskolák tanulóival szemben a dolog természeténél fogva előnyben kellene részesülniök. Ertjük a fém- és faipari középiskolákat, hol a gymnasium, reál- vagy polgári iskola négy alsó osztályát végzett tanulókat szívesen befogadják, és ha náluk végeznek, az egy éves önkéntesség kedvezményében részesítik. Ellenben a felső népiskolai tanulók, ha fel is vétetnek az említett közép ipariskolákba, bármily kitünően végezzenek ott, ki vannak zárva az egy éves önkéntesség kedvezményéből. Pedig a nevezett közép ipariskoláknál éppen a felső népiskolát végzett tanulókat kellene előnyben részesíteni. Mert ezek 9 évi előképzés után (hat elemi és három felső népiskolai osztály) és az ipariskolának megfelelő alap- és szakismeretek birtokába lépnek át oda; míg ellenben a gymnasium-, reál- és polgári iskolából 8 évi (négy elemi és négy középiskolai) előképzés mellett csak némi általános és többé-kevésbé hézagos ismeretet visznek oda magukkal a tanulók.

Igy állván a dolog, hol van az a balga szülő, a ki gyermekét, midőn azt az elemi iskola IV-dik osztályából akadály nélkül viheti bármiféle iskolába, visszatartsa az elemi iskola V-ik és VI-ik osztályában csak azért, hogy egy ily hiányos szervezett és szakutatózó képező felső népiskolába adhassa? Hiszen ez kézzel fogható veszteség lenne gyermekére nézve; mert mire a gyermek ezen az uton a felső népiskola II-ik osztályát végezné, a másik uton már elvégezte a gymnasium-, reál- vagy polgári iskola IV-ik osztályát. Megnyer tehát két évet; s ha a közép ipariskolába lép, az időnyerés mellett még a fennebb jelzett előnyben is részesül.

(Vége következik)

Különlék.

— A kézdivásárhelyi műkedvelő-egyesület múlt vasárnap ismételte a „Falu rossza” előadását az eddigi szereposztással. Mindössze csak annyi változás történt, hogy az előadás ezuttal — a kellemtelen időre való tekintettel — a tanácsház nagytermében tartatott meg. A középszámu közönség valóságos tüntetést rendezett a derék műkedvelők mellett. Taps, kihívás és sok virág volt a jutalom a nemes igyekezetért. A minden tekintetben jeles előadást kedélyes tánczvigalom követte.

— Az aradi vértanuk emlékét kegyeletes régi szokás szerint Kézdi-Vásárhelyt is megünnepelték. A kantai róm. kath. templomban folyó hó 6-án istentisztelet volt, melyen nagyszámu díszes közönség vett részt. A szertartást Kis Gyula plébános végezte.

— Fillérestély. A kézdivásárhelyi jótékony nőegyesület saját pénzalapja javára folyó hó 11-én, azaz szombaton a városház dísztermében fillérestélyt rendez. Műsor: Énekel Makkai Dániel ur. Szaval Molnár Kálmán ur. Falun, vig monolog Harmath Jenőtől. Előadja Szöcs Irén urhölgy. Műsor után tánczvigalom. Jelszó: Egyszerűség.

— A gyergyószentmiklósi szegény tanulókat segélyező egyesület által folyó hó 4-én rendeztetett a második társasestély. A rendezők: ifj. Vákár Istvánné, ifj. Kálmán Istvánné és Lázár Z. István, a szép számmal összegyűlt közönséget kellemes meglepetésben részesítették. Deér Kálmán műkedvelő bűvész által szép sikerrel összeállított bűvészi mutatványok voltak ezek, melyek a közönséget teljesen meglepték. A műkedvelő bűvész ez estén tanusított jártasságával teljesen tönkre tette az átutazó bűvészek hitelét, kik zsarolni szokták gyenge mutatványaikkal a közönséget. Méltán megilleti őt az elismerés. Ezenkívül a nagy közönség vígan tánczolt és mulatott egész éjjel-utánig. A közelebbi társasestély október 11-én lesz; ennek rendezői: Orel Máténé, özv. Römer Gyuláné és Kritsa Konrad.

— Vasuti szerencsétlenség — emberáldozattal. Virágosvölgy és Kolozskara között közlekedő tehervonattal a napokban szerencsétlenség történt. A síneken egy bival fektűt, mit nem vettek észre s a nem nagy lokomotív nekiment a bivalnak s félre csuszott. A tizenhárom kocsi összecsapódott. A szerencsétlenség emberáldozatot is követelt. Egy ideiglenesen alkalmazásban volt fékező a kerek alá került és szörnyet halt. Négy gyermek maradt árván utána. A törvényszék a bűnvizsgálatot azonnal megindította, s ennek nyomán majd kiderül, hogy kit terhel a felelősség.

— Lopás. Nyomatékos bizonyága annak, hogy legjobb az egyenes út, a hozzánk beérkezett tudósítás is, mely a következőket mondja el: Nagyon veszett a l-i szőlőkben a már szépen érő szőlő s csak nem tudtak rájönni, ki pusztítja. Ekkor a gazdák csőszet fogadtak s ennek sikerült a tettest kézrekeríteni a postamester személyében. Az elfogott ur, a mint beszélük, száz forintot ígért a pásztornak, ha föl nem jelenti, az azonban nem állott el szándékától s a tetten kapott bűnöst átadta az illetékes hatóságnak.

— Követendő példa. A székely-kereszturi unitárius kollegium számára 1390 forint alapítványt tett Berde Mózes, 1848-ban kormánybiztos, a ki-egyeztetés után is orsz. képviselő, bírtokos. Az alapítványt a nevezett tanintézet könyvtára javára tette s pedig azzal a kikötéssel, hogy a jövedelem $\frac{1}{4}$ -e évről-évre jó és szükséges magyar könyvek beszerzésére fordíttassék, $\frac{1}{6}$ ód rész pedig folyton tökécsítettessék. Idegen nyelvből fordítást ez alapítványból csak abban az esetben szabad venni, ha magyar nyelven az a kérdés tárgyalva nem találtnék. A kultúregylet szellemében tett ez alapítvány kétszeresen becses, először összegénél, még inkább szelleménél fogva.

— Magyarok és horvátok. Egyik francia napilap, a Siécle, bennünket közelről érdeklő tanulmányt közöl egyik számában. A névtelen író a horvátok történelmével s a horvátoknak Magyarországhoz való viszonyával foglalkozik. A cikkírója, kiindulva a XI. és X. századbeli időkől, végig halad az Árpád-, az Anjou- és Habsburgkori történelmünkön s a fennmaradt kútfők lelkiismeretes bírálatát után azon következtetésre jut, hogy önálló Horvátország soha sem létezett és hogy a horvát pretenziók e szerint mindennemű történelmi alapot nélkülöznek. A Siécle cikkírója egyttal kimutatja, hogy egész a XVIII. század közepéig a magyarok és horvátok közti antagonizmusnak nyoma sincs. Hivatkozik a többi közt a két Zrinyire és főleg Zrinyire, a költőre, a kinek magyar nyelvű Zrinyiádája határozottan bizonyítja, hogy még az irodalom terén is magyarok voltak a horvátok egész a múlt század közepéig.

— Merész kísérletet tervez Edison. A nap fény-szférájában előforduló robbanások és kitörések hangját akarja felfogni. Ogdenben (Newyersey) van egy nagy mágnesvashegy, mely függőlegesen emelkedik egy felé és megmérhetetlen mélységig nyulik le a földbe. E hegy több millió tonna mágnesvasat tartalmaz. Miután a napban előforduló óriási viharak és kitörések a föld mágnetizmusára is befolyással vannak, melyek az obszervatóriumokban levő magnetométereken észrevehetők, Edison arra a gondolatra jött, hogy a nap hatását jelentékenyen lehetne fokozni, ha egy mágnesvasetelepet több mérföld hosszúságu dróttal kerítenének körül. Ha e dróttal összekötönnék egy telefont, a napban előforduló robbanások hallhatókká válnának. Edison ennek következtében a vashegyet czölöpökön izolált dróttal vette körül, melynek két vége megfigyelő állomásba van bevezetve.

Körrendelet.

Az 1890. évi I. t.-cz. 22. §. alapján utasítom a négy főszolgabíró és két városi tanácsot azonnal közhírré tenni, hogy Háromszékvármegye törvényhatóságának 1891—92. évi költségelirányzatát a törvényhatósági közutak építési, kezelési és fenntartási kiadásairól, másrészt az érintett kiadások fedezésére szükséges bevételeiről a vármegyei közigazgatási bizottság mai ülésében tárgyalta, nekem azt kiadta, és hogy ezen költségelirányzatot mai naptól, azaz október 7-től kezdve 15 napig, azaz október 22-éig a főjegyzői irodában közszemlére kitettem.

Egyesek, kik az eloirányzat ellen felszólalni akarnak, felszólalásukat folyó október hó 22-ig hozzám írásban benyújthatják.

Sepsi-Szentgyörgy, 1890. október 7-én.

Baró Apor Gábor,
alispán.

251-ik közlemény

a háromszékmegyei „ERZSÉBET” árvaleány-nevelő intézet javára tett szíves adakozásokról.

Kovácsna.

Jancsó József, Vajna Barabás 2—2 kr. Vajna Dénesné 1 kr. Orosz Domokos 3 kr. Kovács Dénes 5 kr. Bartha József, Fazakas Lajos, Ráduly Ferencz, Fetes András, Csutak János 4—4 kr. Beczö Lajosné, Becsek Imre, Idinger Mari, Ugron, Ugron Géza, Ebergényi Gyula, Szotvori István, Vajna Mihály, Gazda Károly 10—10 kr. Csenedőrség, Pásztor Ferencz, ifj. Deák Károly 20—20 kr. Id. Venczi István 30 kr. N. N., Bogdán Ferencz 50—50 kr. Deák Domokos 1 frt. Vén Imre, Károly Lajos, Ilia János, Vajna Dávid, Orosz György, Szász János, Gál Tamás, Fazakas Dénes, Antal Gyula, Dávid Endre, Vajna Antal, Kövér József, Kövér Tivadar, Kádár Sámuel, Becsek Gyula, Veres Tamás, Orosz Ferencz, Butyka Dénes, Gáspár Miklós, Kádár Mihály, Veres József, Beke Péter, Csutak Ferencz, Csutak Domokos, Deák Lászlóné, Benke Miklós, Vancz Lajos 1—1 lit., Csutak Józsefné, Zsigmond Gyula, Kovács Sándor, Székely Károly, Csutak János, Csutak Ferencz, ifj. Vén Sámuel, Bene Mihály, Incze György, Csutak Péter, Egyed György, Nagy Gergely, Bende János, Becsek Dénes, Kiss Ferencz, Tamó Károly, Rákosi József, Dombi Lászlóné 2—2 lit., Zsigmond Gergely 3 lit., Deák Béláné, Szilveszter Gábor, Deák Albertné 4—4 lit., Vén Sámuel 10 lit., Mélik Bogdánné 10 lit., Csia György 22 lit., roz. Tásk. János 1 lit. borsó. Kovács Lukács 20, Csutak János 6 cső. Ráduly Mihály, Deme Mihály, Vajna Antal 1—1 lit., Csia György 4 lit. törökbuza. Ferencz Dénes, Bán Lajos, Egyed György, Szabó Ferencz, Kovács Mózes 1—1 lit., Székely

Gergely 3 lit., Egyed Dávid, Perdi István, Csutak Dénes 2—2 lit. paszuly. Barta József 1 tojás, Imreh Domokos 1 rud szappan, Bán Lajos 1 fél koszuu hagyma, Szilveszter Gábor 10 liter pityóka.

Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében kifejezett hálás köszönetünket.

Kézdi-Vásárhelyt, 1890. augusztus 27-én.

Br. Szentkereszty Stephanie,
elnök.

Székely Málvin,
jegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Ifj. Dobay János.

Nyilt tér.*

Színes selyem szövetek méterenkint 60 krtól
7 frt 65 krig.
sima és mintázott (2500 különféle szín- és mintában) küld ruhadarabonként és méterenként portó- és vámmentesen G. Henneberg gyári raktára Zürichben. Levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

* E rovatban megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a szerk.

Hirdetések.

Fa-árverezés.

E hó 19-én a gróf Mikes-féle Büdös nevezetű erdő-részen egy pár száz szál bükkfa árverezés útján eladatik.

Venni kívánók tisztelettel meghivatnak.

Gróf Mikes központi erdő-hivatal, Zabola.

Sz. 3980/1890.

polg.

Hirdetmény.

A S.-Szentivány községben gyakorolt italmérési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1890. évi december hó 10 ének d. e. 9 órájára a királyi törvényszékhez Elekes Béla kir. törvényszéki bíró hivatalszobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelemzetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék 1890. évi szeptember hó 13-án tartott üléséből.

Ponori Sándor,
elnök.

Bocskor Kálmán,
jegyző.

Sz. 4092/1890.

polg.

Hirdetmény.

A Nagy-Borosnyó községben gyakorolt italmérési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1890. évi szeptember 11-ének d. e. 9 órájára a kir. törvényszékhez Elekes Béla bíró hivatalszobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelemzetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék, 1890. évi szeptember hó 13-án.

Ponori Sándor,
elnök.

Bocskor Kálmán,
jegyző.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

M e n e t r e n d .

Érvényes 1890. június hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

A l l o m á s o k			Vegyes vonat	Sze- mely- vonat	Gyors- vonat	A l l o m á s o k			Vegyes vonat	Sze- mely- vonat	Gyors- vonat
Predeal (vendéglő)	(érk.) (ind.) (érk.) (ind.)					Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Sze- ben felé)	(érk.) (ind.) (érk.) (ind.)				
Brassó (vendéglő)			4.—	10.32	2.43	Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé)			10.32 10.42 12.23	3.13 3.18 4.36	
Botfalva			4.70	10.50		Nagy-Enyed			1.23 1.50	5.06 5.24	7.51
Földvár			4.44	11.04		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vá- sárhely felé)	(érk.) (ind.) (érk.) (ind.)		2.36 2.46 3.23	5.57 6.08 6.36	8.41
Mogyorós			5.04	11.18		Gyéres (elágazás Torda felé)			2.46 3.23	6.08 6.36	
Apáca			5.10	11.30		Kolozsvár (vendéglő)	(ind.) (érk.) (ind.) (érk.)		3.33 5.28 6.05	6.42 8.10 8.30	10.48
Köpecz			5.40	11.45		Nagy-Várad (vendéglő)			5.28 6.05 10.41	8.10 8.30 12.41	2.08
Ágostonfalva			5.47	11.51		Budapest	(ind.) (érk.)		11.06 6.35	1.09 8.15	7.15
Alsó-Rákos			6.06	12.06		A foglalt számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 47 perczig számított éjjeli időt je- lentik.					
Homoród			6.35	12.27							
Kacza			6.54	12.39							
Bene			7.17	12.56							
Erked			7.39	1.12							
Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé)			8.11	1.34							
Segesvár (vendéglő)	(érk.) (ind.)		8.38 8.47	1.49 1.59							
Medgyes			10.40	2.59							

Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat indul délelőtt 9 óra 48 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 23 perczkor.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasut.

Héjasfalva	indul délelőtt 12.—	Székely-Udvarhely	indul délután 2.45
Székely-Keresztur	12.31	Bögöz	3.15
Nagy-Galambfalva	1.05	Nagy-Galambfalva	3.41
Bögöz	1.21	Székely-Keresztur	4.18
Székely-Udvarhely	érkezik reggel 1.50	Héjasfalva	érkezik este 4.50

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelyt.